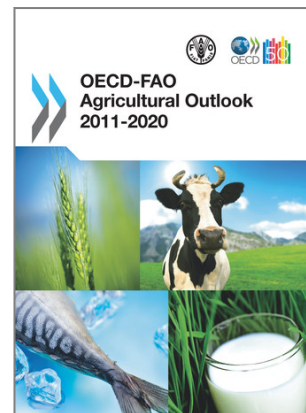

OECD *Multilingual Summaries*

OECD-FAO Agricultural Outlook 2011

Summary in Slovak

Výhľad OECD-FAO v poľnohospodárstve na rok 2011

Zhrnutie v slovenčine

- Toto je sedemnásťte vydanie Výhľadu v poľnohospodárstve a zároveň siedme vydanie, ktoré bolo pripravené v spolupráci s Organizáciou OSN pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO).
- V tejto správe sa uvádzajú svetové trendy na trhu, pokiaľ ide o biopalivá, obilie, olejnaté semená, cukor, mäso, mliečne výrobky a po prvýkrát aj odvetvie rybného hospodárstva na obdobie rokov 2011–2020. Toto vydanie obsahuje aj hodnotenie posledných udalostí, kľúčové otázky a neistoty na trhoch s týmito komoditami.
- Predpovede sú výsledkom úzkej spolupráce s odborníkmi z krajín OECD aj z krajín mimo OECD. Vďaka spoločne vyvinutému modelovaciemu systému, ktorý sa zakladá na modeli OECD AGLINK a modeli FAO COSIMO, sú tieto predpovede konzistentné. V kontexte diskusií G20 o poľnohospodárstve sa časť správy tento rok venuje politickým reakciám na cenovú nestabilitu.

Piaty rok vysokých a nestálych cien

Ceny komodít v auguste 2010 prudko vzrástli, lebo v dôsledku zníženej produkcie plodín v hlavných regiónoch produkcie a malých zásob sa znížili dostupné dodávky a oživený hospodársky rast v rozvojových a rozvíjajúcich sa hospodárstvach podporil dopyt. Obdobie vysokej nestálosti na trhoch s poľnohospodárskymi komoditami trvá už piaty rok po sebe. Vysoké a nestále ceny komodít a ich následky na potravinovú neistotu jednoznačne patria medzi dôležité problémy, ktorým štáty v súčasnosti čelia. Odzrkadlilo sa to v diskusiách na samite G20 v Soule v novembri 2010, ako aj v návrhoch opatrení, ktoré sa mali zvážiť na schôdzi G20 v Paríži v roku 2011.

Vývoj na trhu signalizuje nepretržitú cenovú nestabilitu

Tento výhľad je opatrne optimistický v tom, že ceny komodít klesnú v porovnaní s ich výškou v rokoch 2010 a 2011, lebo trhy reagujú na tieto vyššie ceny a možnosti vyššej ziskovosti, ktorú pripúšťajú. Tento rok je najdôležitejšia úroda, ale obnova trhovej rovnováhy možno potrvá dlhšie. Kým sa zásoby neobnovia, riziko ďalšieho rastu cien zostáva vysoké. Ani v tomto výhľade sa nemenia stanoviská z posledných vydaní, v ktorých sa uvádza, že ceny poľnohospodárskych komodít sa budú v reálnom vyjadrení v ďalšom desaťročí pohybovať na vyššej úrovni než v minulom desaťročí. Z dôvodu dlhších období vysokých cien môže byť dosiahnutie globálnych cieľov potravinovej bezpečnosti zložitejšie a chudobným spotrebiteľom hrozí väčšie riziko podvýživy.

Prenos trhových signálov k výrobcom je dôležitý pre reakciu ponuky

---

Vyššie ceny komodít sú pozitívnym signálom pre odvetvie, ktoré prechádza poklesom cien v reálnom vyjadrení už veľa desaťročí, a je pravdepodobné, že budú podporovať investície do lepšej produktivity a zvýšenej výroby, ktoré sú potrebné na uspokojenie rastúceho dopytu po potravinách. Reakcia ponuky je však podmienená relatívnymi nákladmi na vstup, kým stimuly, ktoré poskytujú vyššie medzinárodné ceny, sa pre vysoké transakčné náklady alebo zásahy zo strany domácej politiky nie vždy dostanú k výrobcom. V niektorých hlavných výrobných regiónoch ovplyvnilo ocenenie výmenného kurzu konkurencieschopnosť ich poľnohospodárskych odvetví, čo obmedzilo reakcie výroby.

Investície sú potrebné na zvýšenie produktivity

Sú náznaky, že výrobné náklady stúpajú a rast produktivity sa spomaľuje. Náklady súvisiace s energiami výrazne stúpili, ako aj náklady na kŕmenie. Stúpa aj nátlak vyvíjaný na zdroje, najmä tie, ktoré sa týkajú vody a pôdy. Pôda určená na poľnohospodárstvo v mnohých tradičných poľnohospodárskych oblastiach sa čoraz viac znižuje a výroba sa musí rozširovať do menej rozvinutých a okrajových oblastí, ktoré majú nižšiu úrodnosť a vyššie riziko nepriaznivých poveternostných podmienok. Aby mohlo toto odvetvie uspokojiť stúpajúci dopyt v budúcnosti, treba zabezpečiť ďalšie značné investície do zlepšenia produktivity.

Hlavné posolstvá

Očakáva sa, že ceny komodít zostanú na vyššej úrovni

- Očakáva sa, že poľnohospodárska výroba sa za predpokladu normálnych poveternostných podmienok v krátkodobom horizonte zvýši v dôsledku očakávanej reakcie ponuky na aktuálne vysoké ceny. Ceny komodít by mali klesnúť v porovnaní s maximom na začiatku roka 2011, ale v reálnom vyjadrení sa v období rokov 2011–2020 zvýšia v priemere o 20 % v prípade obilia (kukurice) a o 30 % v prípade mäsa (hydiny) v porovnaní s minulým desaťročím. Zvyšovanie cien komodít teraz prechádza reťazcom komodít na živočíšne komodity.

Inflácia cien potravín je znepokojivá

- Keďže vyššie ceny komodít prechádzajú potravinovým reťazcom, posledný vývoj nasvedčuje tomu, že inflácia spotrebiteľských cien potravín v súčasnosti vo väčšine krajín rastie, čo prispieva k vyššej celkovej inflácii spotrebiteľských cien. To vyvoláva obavy, pokiaľ ide o hospodársku stabilitu a potravinovú bezpečnosť v niektorých rozvojových krajinách, lebo kúpna sila chudobnejšieho obyvateľstva sa znížila.

Predpokladá sa, že poľnohospodárska výroba porastie pomalšie

- Predpokladá sa, že celosvetová poľnohospodárska výroba porastie ročne v priemere o 1,7 %, pričom v minulom desaťročí narástla o 2,6 %. Pomalší rast sa očakáva pri väčšine plodín, najmä pri olejnatých semenách, zrne a pšenici, v prípade ktorých sú výrobné náklady vyššie a rast produktivity sa spomaľuje. Rast v živočíšnej výrobe sa udržiava v rozmedzí posledných trendov. Napriek pomalšej expanzii sa predpokladá, že výroba na obyvateľa porastie každoročne o 0,7 %.
- Celosvetové spomalenie predpokladaných zlepšení úrody dôležitých plodín bude naďalej vyvíjať tlak na medzinárodné ceny. Vyšší rast výroby sa očakáva od rozvíjajúcich sa dodávateľov, ktorých existujúce technológie ponúkajú dobrý potenciál pre zlepšenie úrody, hoci variabilita úrody/ponuky môže byť vyššia. Podiel výroby z rozvojových krajín bude vo výhľadovom období naďalej stúpať.

Rast rybného hospodárstva na základe akvakultúry

- Predpokladá sa, že rybné hospodárstvo, ktoré po prvýkrát opisuje tento výhľad, bude svoju celosvetovú produkciu zvyšovať každoročne o 1,3 % až do roku 2020, čo je pomalšie ako v predchádzajúcom desaťročí z dôvodu nižšieho tempa rastu akvakultúry (2,8 % v porovnaní s 5,6 % v období rokov 2001–2010) a slabšieho alebo stagnujúceho odvetvia rybolovu. Predpokladá sa, že akvakultúra do roku 2015 prekoná rybné hospodárstvo ako najdôležitejší zdroj rýb na ľudskú spotrebu a do roku 2020 by mala predstavovať asi 45 % celkovej produkcie rýb (vrátane ich použitia na iný ako potravinový účel). Očakáva sa, že v porovnaní s obdobím rokov 2008–2010 sa priemerné ceny vylovených rýb zvýšia do roku 2020 o asi 20 % v nominálnom vyjadrení v porovnaní s 50% nárastom rýb z akvakultúry.

Rozvojové krajiny na čele rastu dopytu po potravinách

- Spotreba potravín na obyvateľa bude najrýchlejšie stúpať vo východnej Európe, Ázii a Latinskej Amerike, kde príjmy rastú a rast obyvateľstva sa spomaľuje. Najvyšší nárast dopytu by mali zaznamenať rastlinné oleje, cukor, mäso a mliečne výrobky.

Rastúci dopyt po surovinách na biopalivá

- Využitie poľnohospodárskej výroby na suroviny na biopalivá bude naďalej prudko rásť, čo vo veľkej miere podporujú mandáty biopalív a podporné politiky. Predpokladá sa, že do roku 2020 sa na výrobu biopalív bude používať 13 % celosvetovej produkcie zrna a pšenice, 15 % produkcie rastlinných olejov a 30 % produkcie cukrovej trstiny. Vyššie ceny ropy by vyvolali ďalší rast vo využívaní surovín na biopalivá a pri dostatočne vysokých cenách ropy by sa produkcia biopalív stala schodnou aj bez politickej podpory.

Poľnohospodársky obchod možno porastie pomalšie

- Očakáva sa, že obchod bude rásť o 2 % ročne, čo je pomalšie než v predchádzajúcom desaťročí, a tradiční vývozcovia zvýšia svoju výrobu len mierne a dovozcovia zvýšia svoju domácu výrobu viac. Najrýchlejší rast budú zaznamenávať najmä rozvíjajúci sa vývozcovia vo východnej Európe, strednej Ázii a Latinskej Amerike. Rastúce potravinové deficity sa očakávajú v subsaharských krajinách, lebo dopyt obyvateľstva prevýši rastúcu domácu produkciu.

Aj v tomto výhľade pretrváva vyššia miera neistoty

- Pravdepodobnostné analýzy ukazujú, že neistota predpovedí cien, ktoré do veľkej miery závisia od základných predpokladov, nasvedčuje skôr vyšším cenám ako nižším. Táto analýza potvrdzuje aj to, že premenlivosť výroby vyvolaná úrodou v krajinách, ktoré patria medzi najväčších vývozcov plodín, zapríčinila

nestálosť medzinárodných cien. Minuloročné suchá a požiare v Ruskej federácii a na Ukrajine a nadmerná vlhkosť v Spojených štátoch ukazujú, ako rýchlo sa trhová rovnováha môže zmeniť. Očakáva sa, že v budúcnosti sa premenlivosť úrody plodín súvisiaca s poveternostnými podmienkami stane ešte rozhodujúcejším faktorom nestálosti cien.

Nestálosť cien

Veľa faktorov nestálosti cien

Výhľad analyzuje kľúčové faktory nestálosti cien, ktoré vytvárajú neistotu a riziko pre výrobcov, obchodníkov, spotrebiteľov a vlády. Nestálosť cien môže mať rozsiahle negatívne dosahy na poľnohospodárstvo, potravinovú bezpečnosť a širšie hospodárstvo v rozvinutých aj rozvojových krajinách.

- Zmena poveternostných podmienok a klímy: Najčastejším a najvýznamnejším faktorom spôsobujúcim nestálosť cien sú nepredvídateľné poveternostné podmienky. Zmena klímy mení bežné poveternostné podmienky, ale nie je jasné, či zapríčiňuje extrémne poveternostné podmienky.
- Úrovně zásob: Zásoby už dlho hrajú úlohu pri zmiernení rozporov medzi krátkodobým dopytom a ponukou komodít. Keď sú dostupné zásoby relatívne nízke v porovnaní s ich využívaním, ako je to napríklad teraz v prípade zrna a pšenice, cenová nestálosť môže byť veľká.
- Ceny energií: Zosilňujúca sa nadväznosť na trhy s energiami prostredníctvom obidvoch vstupov, akými sú napríklad hnojivá a doprava, a prostredníctvom dopytu po surovinách na biopalivá prenáša nestálosť cien z trhov s energiami na poľnohospodárske trhy.
- Výmenné kurzy: Keďže nestálosť výmenných kurzov ovplyvňuje ceny domácich komodít, má potenciál ovplyvniť aj potravinovú bezpečnosť a konkurencieschopnosť na celom svete.
- Rastúci dopyt: Ak nebude ponuka držať krok s dopytom, ceny komodít budú skôr rásť. Keďže príjmy na obyvateľa celosvetovo rastú a očakáva sa, že v mnohých chudobných krajinách sa zvýšia až o 50 %, dopyt po potravinách sa stane menej pružným, takže na ovplyvnenie dopytu by bolo treba väčšie výkyvy cien.
- Tlak na zdroje: Vyššie vstupné náklady, pomalšia aplikácia technológií, expanzia na okrajovejšie územia a obmedzenia pestovania dvojakej úrody a vody na zavlažovanie obmedzujú rast výroby.
- Obmedzenia obchodu: Obmedzenia dovozu aj vývozu zvyšujú nestálosť cien na medzinárodných trhoch.
- Špekulácie: Väčšina výskumníkov sa zhoduje na tom, že vysoká úroveň špekulatívnych činností na budúcich trhoch môže zvýšiť výkyvy cien v krátkodobom horizonte, hoci neexistuje nevyvrátiteľný dôkaz o dlhodobom systematickom účinku na nestálosť cien.

Politické ciele

Zlepšiť produktivitu a odolnosť a znížiť odpad

Výhľad zdôrazňuje veľké problémy týkajúce sa riešením celosvetovej potravinovej neistoty a veľké príležitosti pre potravinových a poľnohospodárskych výrobcov, ktoré vyplývajú z vyšších priemerných cien predpokladaných na ďalšie desaťročie. Politika by mala podporiť rast produktivity najmä pri malých výrobcov, čo zlepší odolnosť trhu voči externým šokom a zníži odpad a zvýši ponuku na miestnych trhoch, a to za rozumné ceny. Verejný sektor musí investovať do poľnohospodárskeho výskumu a vývoja, inštitúcií a infraštruktúry s cieľom zvýšiť produktivitu a odolnosť sektora voči zmene klímy/poveternostných podmienok a nedostatku zdrojov. Investície sú potrebné aj na zníženie strát po zbere úrody. Keďže nestálosť cien zostane charakteristickou pre poľnohospodárske trhy, na zníženie nestálosti cien, kde je to možné, a obmedzenie jej negatívnych dosahov treba súdržné politiky.

Zlepšiť trhovou informovanosť a súdržnosť politik

- Zmiernenie nestálosti: Lepšia trhová transparentnosť dokáže znížiť nestálosť cien. Viac úsilia si vyžaduje zlepšenie celosvetovej a štátnej informovanosti a systémov dohľadu nad vyhliadkami trhu vrátane lepších údajov o výrobe, zásobách a obchode s citlivými komoditami potravinovej bezpečnosti. Odstránenie alebo zmiernenie politických deformácií ako napríklad obmedzenia dovozu a vývozu alebo dotovanie biopalív môže

tiež znížiť nestálosť cien. Informovanosť a transparentnosť na trhoch v budúcnosti by sa mali zlepšiť, ak pripustíme význam, aký má zosúladenie opatrení na burzách.

Cielená ochrana chudobnejších a prijatie stratégií riadenia rizík

---

- Riadenie nestálosti: Siete sociálnej bezpečnosti môžu pomôcť najzraniteľnejším spotrebiteľom pri raste cien potravín, kým bezpečnostné siete pre výrobcov môžu vyvážiť nízke príjmy, a tým zachovať ich schopnosť kupovať vstupy a udržiavať výrobu. Núdzové rezervy potravín na cieľnú pomoc chudobným sú užitočné na zníženie dosahu vysokých cien. Väčšie úsilie treba vynaložiť na vytvorenie systémov riadenia rizík na základe trhu vrátane využitia termínovaných kontraktov na komodity, ktoré budú dostupné menším výrobcom. Vlády môžu prijať také stratégie riadenia rizík, ako je napríklad poistenie financovania dovozu potravín, keď zlé poveternostné podmienky zapríčinia nižšiu domácu výrobu, alebo opčné kontrakty na zabezpečenie nákupu dovážaných potravín v budúcnosti.

© OECD

Toto zhrnutie nie je úradným prekladom OECD.

Rozmnožovanie tohto zhrnutia je povolené iba za predpokladu, že bude uvedené autorské právo OECD a názov originálnej publikácie.

Viacjazyčné zhrnutia sú preloženými výňatkami z publikácií OECD, pôvodne uverejnených v anglickom a francúzskom jazyku.

K dispozícii sú bezplatne v on-line kníhkupectve OECD: www.oecd.org/bookshop

Viac informácií získate v Divízii autorských práv a prekladov OECD Riaditeľstva verejných záležitostí a komunikácie: rights@oecd.org, fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Navštívte našu webovú lokalitu www.oecd.org/rights

